

S A M   S T O R M S

O B N O V A S V E G A Š T O P O S T O J I

Knjižice “The Gospel Coalition Southeast Europe”

Urednici: **D. A. Carson i Timothy Keller**

TGC

Obnova svega što postoji

Knjižice udruženje The Gospel Coalition
Uredili: D. A. Carson & Timothy Keller

Obnova svega što postoji
Knjižice udruženja The Gospel Coalition

Služba utemeljena na evanđelju – D. A. Carson i Timothy Keller

Crkva: novi Božji narod – Tim Savage

Stvorenje – Andrew M. Davis

Sveti Duh – Kevin L. DeYoung

Možemo li spoznati istinu? – Richard D. Phillips

Što je evandelje? – Bryan Chapell

Božji naum – Colin S. Smith

Obnova svega što postoji

Sam Storms

Naslov izvornika: The Restoration of All Things
By Sam Storms

Copyright © 2011 The Gospel Coalition. All rights reserved.

Translated by The Gospel Coalition Southeast Europe under
license from The Gospel Coalition.

Copyright © 2021 The Gospel Coalition Southeast Europe.

Urednik: Matej Sakač

Prijevod: Davor Edelinski

Lektura: Ivana Balint - Feudvarska

Korektura: Miroslav Balint - Feudvarska

Prijelom: Darko Brvenik

Dizajn: Renato Stupar

Tisk: KERSCHOFFSET d.o.o.

ISBN: 978-953-177-112-2

Sva prava su pridržana. ova knjižica, ali također niti jedan njezin dio, ne smiju se umnažati niti koristiti u bilo kojem obliku bez pisanog dopuštenja izdavača, osim za korištenje kratkih citata radi recenzije knjige.

Rujan 2021.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001113038.

SADRŽAJ

Inauguracijski dolazak i konačno ispunjenje Božjeg kraljevstva	8
Uskrsnuće	13
Sud	17
Pakao i vječna kazna	20
Nebo na zemlji	23
Zaključak	28
Udruženje The Gospel Coalition	31

Krist je umro, Krist je uskrsnuo, Krist će se vratiti! Ovaj jednostavni liturgijski napjev podsjeća nas na vitalno važnu istinu da je eshatologija duboko i neodvojivo utemeljena u evanđelju. Dvostruko prošlo vrijeme – umro je i uskrsnuo – temelj je na kojem kršćani ustraju u nadi da će se Krist vratiti. Jednostavnije rečeno, sve što je Bog već postigao životom, smrću i uskrsnućem svojeg Sina temelj je onoga što Pismo tvrdi da će Bog učiniti u budućnosti, pri ispunjenju.

Kršćanska nada nije pusto hvatanje za slamku nesigurne sutrašnjice, nego sigurno iščekivanje ukorijenjeno u stvarnosti onoga što se odigralo prije 2000 godina. Učinkovitost i konačnost Kristovog otkupiteljskog djela, uz njegovo uskrsnuće i uzvišenje na poziciju Gospodina s desne strane Ocu, jedino je opravdanje za to što svi kršćani iščekuju Kristov povratak i potpuno ispunjenje Božjih vječnih nauma u novom nebu i novoj zemlji.

Kršćanska eshatološka nada dobro je sažeta u trinaestom, posljednjem članku Vjeroispovijesti udruženja The Gospel Coalition. Ova vjeroispovijed ne bavi se raznoraznim apokaliptičnim scenarijima koje nalazimo u evanđeoskom svijetu, nego joj je cilj raspoznati one suštinske elemente naše eshatološke nade što ih prihvaćaju svi koji priznaju autoritet nadahnutog teksta. U pitanju je, dakle, općenita evanđeoska formulacija koja se kloni denominacijskim i sektaškim razlika koje tako često kaljaju diskusiju o Božjim naumima u posljednjim danima. Ona glasi ovako:

Vjerujemo u osobni, slavni i materijalni povratak našega Gospodina Isusa Krista s njegovim svetim anđelima, kad će on izvršiti svoju ulogu konačnog Suca, a njegovo kraljevstvo bit će uspostavljeno. Vjerujemo u materijalno uskrsnuće i pravednih i nepravednih: nepravednih za sud i vječnu svjesnu kaznu u paklu, kako je i sam Gospodin učio, a pravednih za vječno blaženstvo u prisutnosti Onoga koji sjedi na prijestolju i Jaganjca, u novom nebu i novoj zemlji, domu pravednosti. Tog dana crkva će biti predstavljena bez mane pred Bogom u Kristovoj poslušnosti, stradanju i triumfu, i svi će grijesi biti očišćeni, a njihove katastrofalne posljedice zauvijek prognane. Bog će biti sve u svemu, a njegov će narod biti zadivljen bliskošću njegove neopisive svetosti, i sve će služiti na slavu njegove slavne milosti.

INAUGURACIJSKI DOLAZAK I KONAČNO ISPUNJENJE BOŽJEG KRALJEVSTVA

Blažena nada kršćana, a samim time i osnovna tema biblijske eshatologije, jest „pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista“ (Tit 2,13), kad će uspostaviti Božje kraljevstvo. Da bismo mogli shvatiti što ova uspostava obuhvaća, najprije moramo istražiti inauguraciju Božje suvremene vladavine u prvom Kristovom dolasku. Kao što smo gore spomenuli, ovdje iznova vidimo da se ključ budućnosti krije u prošlosti.

Kristovo navješćivanje Božjeg kraljevstva u prvom stoljeću treba sagledati u povezanosti, pa i u kontrastu, sa čežnjama židovskog naroda toga vremena. Iščekivanje i nada Izraelaca u prvom stoljeću bili su usmjereni na zemlju koju je Bog obećao Abrahamu i njegovom sjemenu, kao i na vječno prijestolje, međunarodnu prevlast, a povrh svega prisutnost samoga Kralja u moći i slavi, koji će vladati nad Božjim narodom. Pitanja o Isusu koja su odzvanjala u srcima tadašnjeg židovskog naroda bila su: „Kad će Jahve poslati Mesiju da nas izbavi od naših tlačitelja i ispunи zavjetna obećanja

koja je dao našim očevima? Gdje je uspostava kraljevstva koje je Bog obećao?“

Nitko ne niječe činjenicu da je fokus Kristove službe bio najava dolaska Božjeg kraljevstva: „Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!“ (Mk 1,15; vidi i Mt 3,2; 4,17. 23; 10,7; Lk 4,43; 10,9). Najuobičajenija predodžba o kraljevstvu u mislima starozavjetnih Židova podrazumijevala je vidljivu Božju pobjedu nad neprijateljima, opravdanje i obnovu njegovog naroda Izraela, prevlast u zemlji i ispunjenje obećanja o Davidovom prijestolju i vladavini na svijetu u moći i slavi.

„Božje kraljevstvo je za prosječnog židovskog seljanina u prvoj polovici prvog stoljeća,“ napominje N. T. Wright, „značilo dolazak Izraelovog opravdanja, pobjedu nad poganim, konačni dar mira, pravde i prosperiteta. Nimalo ne čudi što je prorok, kad se pojавio i najavio da njegovo kraljevstvo dolazi i da će Izraelov Bog konačno postati kralj, naišao na željnu publiku.“ Ključni problem bio je u sljedećem: Kad će se Jahve vratiti na Sion i prebivati sa svojim narodom, oprostiti mu i obnoviti ga? Židovska nada, napominje Wright, bila je

konkretna, određena, fokusirana na cjelokupni narod.

Ako Pilat nastavi vladati Judejom, znači da kraljevstvo još nije stiglo. Ako se Hram ne izgradi, tada kraljevstvo još nije došlo. Ako Mesija ne dode, kraljevstvo još nije došlo. Ako Izrael ne vrši Toru kako treba (kako god to definirali), tada kraljevstvo još nije ovdje. Ako pogani nisu poraženi i/ili ako ne hrle k Sionu po nauk, tada kraljevstvo još nije stiglo. Ove opipljive, osovjetske referentne točke su... od najveće važnosti.²

Za vjerske velikodostojnike tog vremena, kao i za obične ljude, dolazak Božjeg kraljevstva predstavljao bi pitanje nacionalnog oslobođenja i vojne pobjede nad poganskim tlačiteljima. Vjerojatno je upravo ovakvo razmišljanje dovelo do čuđenja Ivana Krstitelja glede Isusa:

A kad Ivan u tamnici doču za djela Kristova, posla svoje učenike da ga upitaju: „Jesi li ti Onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo?“ Isus im odgovori: „Podite i javite Ivanu što ste čuli i vidjeli: Slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se navješćuje evangelje. I blago onom tko se ne sablazni zbog mene.“ (Mt 11,2-6)

Odgovarajući Ivanovim učenicima Isus je tvrdio da je ispunjenje starozavjetne nade i njezinih blagoslova prisutno u njegovoj osobi i službi. Ispunjenje se, međutim, nije odvijalo onako kako su ljudi to očekivali, zbog čega je Ivan i bio zbunjen. Neočekivani element je bio taj što se ispunjenje odvijalo u Isusu, ali bez eshatološke uspostave. Starozavjetna proročka nada o budućem mesijanskom Božjem kraljevstvu obećanom Izraelu ispunjava se u osobi i službi Isusa, ali još nije upotpunjena. Židovi iz Gospodinovih dana su, u skladu s onime što su čitali u nadahnutim pismima, očekivali uspostavu kraljevstva, potpuno i konačno svrgavanje Izraelovih političkih protivnika i početak razdoblja blagoslovленог mira i prosperiteta u zemlji.

Međutim, naš je Gospodin donio poruku da prije eshatološke uspostave kraljevstva ono najprije mora doći u vidu njegove osobe i djelovati u duhu i moći. Tako je kraljevstvo i trenutačna Božja duhovna vladavina i buduća sfera nad kojom će Bog vladati u sili i slavi. Stoga George Ladd pravilno zaključuje:

Prije eshatološke pojave Božjeg kraljevstva na kraju vremena ono mora postati dinamično aktivno među ljudima kroz Isusovu osobu i njegovu službu. Kraljevstvo u ovom razdoblju nije samo neki apstraktni koncept o Božjoj univerzalnoj vladavini kojem se ljudi moraju pokoriti, nego je u pitanju dinamična sila koja djeluje među ljudima... Prije apokaliptičnog dolaska Božjeg kraljevstva i konačne manifestacije njegove vladavine koja će uvesti novo doba, Bog je očitovao svoju vladavinu,

svoje Kraljevstvo, da bi ljudima donio blagoslove svoje otkupiteljske vladavine prije dolaska ove eshatološke ere.³

Odgovarajući na Ivanovo pitanje, Isus je spomenuo vezivanje Sotone kao jedan od primjera očitovanja njegove kraljevske vladavine. „Značenje Isusovog istjerivanja zloduha u kontekstu Božjeg kraljevstva točno je u ovome: prije eshatološke pobjede Božjeg kraljevstva nad zlom i prije uništenja Sotone, Božje kraljevstvo je napalo Sotoninu vladavinu i zadalo mu početni ali ipak sudbonosni udarac.“⁴ Tako su i same Isusove riječi utjelovljavale i izražavale prisustvo Kraljevstva: „I sama riječ koju je Isus navijestio ostvarila je ono što je navijestila: skinula je okove sužnjima, vratila je vid slijepima, oslobođila je potlačene... Ova poruka stvara novo razdoblje... Omogućila je znamenja mesijanskog ispunjenja. Ova riječ donosi Božje kraljevstvo. Sâmo evanđelje najveće je mesijansko znamenje.“⁵

Tako je Božje kraljevstvo Božja otkupiteljska vladavina, odnosno njegovo suvereno gospodarenje koje je dinamično aktivno u uspostavi njegove vladavine među ljudima. Vidimo dva odlučna i dramatična trenutka u manifestaciji ovog kraljevstva. Prvi je njegovo ispunjenje u povijesti u vidu Sinova prvog dolaska, kad je Sotona poražen, a ljudska bića su doživjela blagoslove Božjeg kraljevstva. Drugi je, kad se kraljevstvo uspostavi na kraju povijesti po drugom Sinovom dolasku, kad će Isus konačno i zauvijek uništiti svoje neprijatelje, oslobođiti vjerne i cijelo stvorenenje od zla i uspostaviti vječnu vladavinu u novom nebu i novoj zemlji.

Ovaj neočekivani izričaj Božjeg kraljevstva u njegovu sadašnjem obliku Božje otkupiteljske vladavine upravo je onaj otajstveni oblik kraljevstva kakav vidimo ilustriran u prispodobama u Mateju 13. Dakako, nije nikakva tajna da Bog želi dovesti svoje kraljevstvo. Nije tajna da kraljevstvo treba doći u sili i slavi. Otajstvo je u novom razotkrivanju Božje nakane s uspostavom kraljevstva; konkretnije, u tome da je kraljevstvo koje jednog dana ima doći u sili i slavi zapravo već sada stiglo na svijet u skrivenom obliku,

kako bi potajno djelovalo u ljudima i među njima (vidi Mk 4,26–32). I opet, evo Laddovog objašnjenja:

Možemo zaključiti da je „otajstvo kraljevstva“ ključno za razumijevanje jedinstvenog elementa Isusovog učenja o Kraljevstvu. Najavio je da je došlo Božje kraljevstvo. Štoviše, potvrđio je da se ono zapravo spustilo među ljude (Mt 12,28). Ono je bilo prisutno u njegovoј riječi i u njegovim mesijanskim djelima. Bilo je prisutno u njegovoј osobi; bilo je prisutno u mesijanskom spasenju. Predstavljalо je ispunjenje starozavjetnih očekivanja. Pa ipak, dolazak i prisutnost Božjeg kraljevstva nisu bili razvidni i očiti sami po sebi. Bilo je u tomu nečega što se moglo razumjeti jedino pomoću otkrivenja. Naime, premdа je prisutnost Kraljevstva predstavljala ispunjenje starozavjetnog ispunjenja, to se ispunjenje razlikovalo od onoga što bi se moglo očekivati na temelju čitanja prorokâ. Prije konca vremena i dolaska njegovog Kraljevstva u slavnoј moći, Bog je htio da sile tog eshatološkog kraljevstva stupe na pozornicu ljudske povijesti i poraze Sotonino kraljevstvo te da uspostave dinamičnu moć Božje otkupiteljske vladavine među ljudima. Ova nova manifestacija Božjeg kraljevstva odvijala se na razini ljudske povijesti, a u njezinom središtu bio je jedan čovjek: Isus Krist.⁶

Imamo, dakle, dvojaku manifestaciju Božjeg kraljevstva, koja se slaže s dva dolaska samoga Krista. Najprije je došao u opskurnosti i poniznosti kako bi stradao i umro radi potvrđivanja Božje pravednosti i spasenja svojeg naroda (Rim 3,23–26). Tako nas, Pavao piše, Bog „izbavi iz vlasti tame i prenese u kraljevstvo Sina, ljubavi svoje, u kome imamo otkupljenje, otpuštenje grijeha“ (Kol 1,13–14). On će ponovno doći s vidljivom moći i u veličanstvu, kad će oslobođiti svijet od prokletstva grijeha, proslaviti svoj narod i uspostaviti vječnu suverenu vladavinu u savršenom veličanstvu novih nebesa i nove zemlje.

Stoga moramo razmišljati o „sadašnjoj sferi pravednosti i spasenja, gdje će ljudi prihvati ili odbijati kraljevstvo, i o budućoj sferi kad će se sile kraljevstva prikazati u vidljivoj slavi. Ono prvo uspostavljeno je u vidu beznačajnih početaka bez izvanjskih znakova, a oni koji ga prihvate trebaju živjeti među onima koji ga odbacuju sve do konačnog ispunjenja. Tada će se kraljevstvo otkriti u očitovanju moći i slave. Božje kraljevstvo će doći, a konačno stanje će svjedočiti savršenom ostvarenju Božje volje svugdje i zauvijek.“⁷

USKRSNUĆE

Često zanemaren element eshatološke nade vjernika jest uskrsnuće tijela. Popularna slika bezobličnog kršćanina koji pluta nekakvom nematerijalnom duhovnom maglom i prelazi s jednog nebeskog oblaka na drugi više je zasluga grčke dualističke filozofije nego biblijskog teksta. Božji narod će provesti vječnost u tijelu. To tijelo, premda proslavljeni i uskrslo, nije ništa manje fizičke i materijalne naravi. Pavao izričito potvrđuje realnost ovog uskrsnuća u Prvoj Korinćanima 15,50–57. Pavao piše:

A ovo, braćo, tvrdim: tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega i raspadljivost ne baštini neraspadljivosti. Evo otajstvo vam kazujem: svi doduše nećemo usnuti, ali svi ćemo se izmijeniti. Odjednom, u tren oka, na posljednju trublju – jer zatrubit će – i mrtvi će uskrsnuti neraspadljivi i mi ćemo se izmijeniti. Jer ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost i ovo smrtno da se obuče u besmrtnost. A kad se ovo raspadljivo obuče u neraspadljivost i ovo smrtno obuče u besmrtnost, tada će se obistiniti riječ napisana: Pobjeda iskapi smrt. Gdje je, smrti, pobjeda tvoja? Gdje je, smrti, žalac tvoj? Žalac je smrti grijeh, snaga je grijeha Zakon. A hvala Bogu koji nam daje pobjedu po Gospodinu našem Isusu Kristu!

Ključna je izjava Pavlova tvrdnja da „tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega“ (s. 50). Jednostavnije rečeno, pokvarljiva i raspadljiva priroda ne može posjedovati nepokvarljivo i neraspadljivo kraljevstvo niti u njemu sudjelovati. Ni živi („tijelo i krv“) ni mrtvi („propadljivo“) ne mogu ući u Božje kraljevstvo u stanju u kojem se sad nalaze.

Pavao, dakle, inzistira ne samo na nužnosti regeneracije, nego i uskrsnuća, što znači da će se konačno proslavljanje vjernika odviti po drugom Kristovom dolasku (vidi 1. Sol 4,13–18). Ukratko, samo oni kojima je uskrsnuće/ostvarenje Kristovog povratka potpuno transformiralo tijelo i duh mogu baštiniti Božje kraljevstvo.

Druga Korinćanima 5,1–5 je, u ovom smislu, ključan tekst. Ovdje Pavao uspoređuje tjelesnu smrt i raspadanje tijela s rastavljanjem šatora. Međutim, smrt ne treba voditi u očaj, jer „imamo zdanje od Boga, dom nerukotvoren, vječan na nebesima“ (s. 1). Među brojnim objašnjenjima najbolja je mogućnost ovdje vidjeti spominjanje proslavljenog, uskrslog tijela, tog konačnog i savršenog utjelovljenja u kojem ćemo živjeti cijelu vječnost.⁸

Glavna primjedba na ovakvo stajalište je Pavlova uporaba sadašnjeg vremena, jer kaže „imamo zdanje od Boga“, a ne „imat ćemo“. Time se naizgled podrazumijeva da vjernik prima svoje proslavljeno tijelo odmah nakon smrti. Međutim, to bi bilo u suprotnosti s 1. Korinćanima 15,22–28; 15,51–56; 1. Solunjanima 4–5, a možda 1. Ivanovom 3,1–3, koji daju naslutiti da do proslavljenja dolazi po drugom Kristovom dolasku.

Nadalje, često se događa da je buduća realnost ili imovina u autorovim očima toliko sigurna i zajamčena da se o njoj govori u sadašnjem vremenu, kao da je već i iskustveno naša. Stoga Pavlovo sadašnje vrijeme, „imamo“, vjerojatno upućuje na činjenicu posjedovanja i na trajnost posjedovanja, ali ne i trenutačnost posjedovanja. U pitanju je izražavanje koje nosi nadu.

Predloženo je da se Pavao možda služi sadašnjim vremenom zbog toga što sveti koji su u nebu ne doživljavaju prolazak vremena između tjelesne smrti i konačnog uskrsnuća te se čini da osoba

dobiva uskrsnulo tijelo odmah nakon smrti. Međutim, tome se protivi jasno biblijsko učenje da pokojnici svjesno doživljavaju ovo prijelazno stanje (vidi 2. Kor 5,6–8; Fil 1,21–24; Otk 6,9–11). Ako je preminuli vjernik „otisao“ biti „s Kristom“ (Fil 1,23) te je stoga „s“ Kristom o Kristovom povratku (1. Sol 4,17), čini se da postoji neka vrst svjesne egzistencije između smrti osobe i općeg uskrsnuća, zbog čega to vrijeme nazivamo „međurazdobljem“.

Premda se čini da Pavao zamišlja mogućnost (ili vjerojatnost?) vlastite tjelesne smrti, ipak se i dalje nada da će preživjeti dok se Krist ne vrati. Zbog toga piše:

U ovome doista stenjemo i čeznemo da se povrh njega zaodjenemo svojim nebeskim obitavalištem; dakako, ako se nađemo obučeni, ne goli. Da, i mi koji smo u ovom šatoru, stenjemo opterećeni jer nećemo da budemo svučeni, nego da se još obučemo da život iskapi što je smrtno. A zato nas je sazdao Bog – on koji nam dade zalog Duha. (2. Kor 5,2–5).

Pavao ovdje govori o svojoj želji da bude živ kad se Krist vrati, jer tada ne bi morao umrijeti u tijelu i proći kroz razdvajanje tijela i duha, što je stanje koje on naziva „golim“ (s. 3) odnosno „svučenim“ (s. 4). Razumljivo, daleko mu je draže odmah biti s Gospodinom u uskrsnulom i proslavljenom tijelu.

U 2. Korinćanima 5,2, što se ponavlja i pomalo proširuje u 4. stihu, Pavao kombinira metafore tako što uspoređuje odijevanje i oblačenje s građevinom. Međutim, to je više od samog navlačenja odjeće: to je navlačenje odjeće preko druge odjeće. Nebesko tijelo, poput gornjeg odijela ili kaputa, navlači se preko zemaljskog tijela u koje je apostol, takoreći, trenutačno odjeven. U tom smislu nebesko, proslavljenog tijelo ne samo da pokriva, nego i upija te transformira ono zemaljsko (vidi Fil 3,20–21; 1. Kor 15,53).

Ako on (ili mi) ostane živ do Kristovog povratka, Gospodin će ga pronaći odjevenog u tijelo, a ne u bestjelesnom stanju. Biti bez tijela znači biti „gol“ (2. Kor 5,3). Jasno je da je Pavao govorio o

stanju bestjelesnosti između fizičke smrti i općeg uskrsnuća (vidi „svučeni“ u 4. stihu).

Međutim, čime nam Bog jamči da će nam zbilja dati proslavljeni i vječno tijelo koje više neće biti podložno raspadanju i bolestima koje sada doživljavamo? Jednostavan odgovor glasi: Sveti Duh! Pavlova tvrdnja u 2. Korinćanima 5,5 napominje da „zalog Duha nije puka statična kapara, nego aktivno, oživljujuće djelovanje Svetog Duha u vjerniku, koje ga uvjerava da je isto načelo koje je omogućilo uskrsnuće Isusa Krista iz mrtvih prisutno i djelatno u njemu, i priprema njegovo smrtno tijelo za usavršavanje njegovog otkupljenja u proslavljanju njegovog tijela.“⁹

Kršćanin se, dakle, ne treba plašiti smrti. Znamo da, od kakve god bolesti ili manjkavosti sada patimo, s kakvim se god patnjama i nevoljama suočavamo, po Duhu nam je obećano proslavljeni, kristolik, transformirano i posve vječno obitavalište: tijelo koje neće biti podložno bolestima, bolima, uskraćivanju i truljenju. Najbolje je, govori nam Pavao, biti živ kad se Krist vradi. Tako bi vjernik trenutačno prešao iz ove „odjeće“ (sadašnjeg materijalnog tijela) u proslavljeni „ruho“ (koje jest i zauvjek će biti naše uskrsnulo tijelo). Pavao se radije ne bi „svlačio“, nego odjenuo ruho vječnosti preko vremenitog ruha tako da ono prvo otkupi i preobrazi ono drugo.

Isto tako, apostol gleda da poveže uskrsnuće i konačno proslavljanje vjernika te poništavanje prokletstva nametnutog prirodnom stvorenju:

Smatram, uistinu: sve patnje sadašnjega vremena nisu ništa prema budućoj slavi koja se ima očitovati u nama. Doista, stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljenje sinova Božjih: stvorenje je uistinu podvrgnuto ispraznosti – ne po svojoj volji, nego zbog onoga koji ga podvrgnu – ali u nadi. Jer i stvorenje će se oslobođiti robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje. Jer znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u

porođajnim bolima sve do sada. Ali ne samo ono! I mi koji imamo prvine Duha, i mi u sebi uzdišemo iščekujući posinstvo, otkupljenje svoga tijela. (Rim 8,18–23)

Oslobođenje, odnosno otkupljenje prirodnog stvorenja je, dakle, neodvojivo povezano s otkupljenjem Božje djece. Kad se Božji sinovi objave (Rim 8,19), tada će i samo stvorene doživjeti svoje otkupljenje. Zato je stvorene personificirano i čitamo da „sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljenje sinova Božjih“.

Stvorenje žudno iščekuje Kristov povratak i naše proslavljanje, jer tad ćemo se oslobiti „robovanja pokvarljivosti“ i ući upravo u tu „slobodu i slavu djece Božje“ (s. 21). Stvorenje iščekuje otkrivenje sinova Božjih (s. 19), jer upravo će za tu slobodu i ono biti oslobođeno (s. 21). Drugim riječima, stvorenje i Božja djeca usko su isprepleteni i u sadašnjim patnjama i u budućoj slavi. Kao što je solidarnost vladala pri padu u grijeh, tako će solidarnost vladati i u obnovi.

Otkupljenje što ćemo ga doživjeti po Kristovom povratku je potpuno i konačno uništenje grijeha, svakog traga pokvarljivosti duha i tijela koja nas je tlačila do tog trenutka. Pavao hoće reći da prirodno stvorenje iščekuje taj dan jer će tada i ono biti isto tako potpuno otkupljeno i oslobođeno. Kad bi se nekako dogodilo da stvorenje ne doživi potpuno oslobođenje od sadašnje pokvarljivosti, konačnost i punina našeg otkupljenja bili bi ozbiljno potkopani.

Utoliko što će prirodno stvorenje stupiti u „slobodu i slavu djece Božje“, bilo kakva manjkavost koju bi ono doživjelo pogodila bi i kršćane. U onoj mjeri u kojoj stvorenim poredak ne bi bio potpuno i savršeno otkupljen ni sami ne bismo bili potpuno i savršeno otkupljeni. *Stoga se otkupljenje i slava stvorenja poklapaju i odvijaju u isto vrijeme s našim.*

SUD

Apostol Pavao potvrđuje i sigurnost konačnog suda u 2. Korinćanima 5. Pavao inzistira: „Zato se i trsimo da mu omilimo,

bilo naseljeni, bilo iseljeni. Jer svima nam se pojaviti pred sudištem Kristovim da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo“ (2. Kor 5,9–10).

Širi kontekst 2. Korinćanima 4–5 sugerira da se u ovom ulomku govori samo o vjernicima. Murray Harris je istaknuo da kad god Pavao govori o plaći prema djelima za cijelo čovječanstvo (kao u Rim 2,6), „nalazimo opis dvije međusobno isključive kategorije ljudi (Rim 2,7–10), a ne ocrtavanje dvije vrste djelovanja [poput „bilo dobro ili zlo“ u 2. Kor 5,10] koje bi se moglo primijeniti na sve ljude.“¹⁰

Na ovom sudu ne odlučuje se o vječnoj sudbini, nego o vječnoj nagradi (Iv 3,18; 5,24; Rim 5,8–9; 8,1; 1. Sol 1,10). Svrha ovog suda nije odlučivanje o ulasku u Božje kraljevstvo, nego blagoslov, status i autoritet koji ih prati. Pavao ne iznosi jasno kad će se ovaj sud odigrati. Hoće li to biti u trenutku tjelesne smrti, ili možda tijekom međurazdoblja, ili možda ne prije drugoga Kristovog dolaska? Jedino možemo biti sigurni da će do njega doći nakon smrti (vidi Heb 9,27).

Ipak, dokazi sugeriraju da će se on održati po drugom Kristovom dolasku (vidi Mt 16,27; Otk 22,12), na kraju ljudske povijesti, vjerojatno povezano s onim većim suđenjem koje će obuhvaćati sve nevjernike, što oni koji proučavaju Bibliju poznaju kao „sud pred Velikim bijelim prijestoljem“ (vidi Otk 20,11 nadalje).

Pavao jasno ističe individualnost („svaki“) konačnog suda. Koliko god bilo važno istaknuti zajedničku narav našeg života u vidu Kristovog tijela, svakoj osobi će se suditi pojedinačno, nedvojbeno barem djelomično u skladu s time koliko je bila vjerna svojim obvezama u tijelu. „Svaki će dakle od nas za sebe Bogu dati račun“ (Rim 14,12).

Kad je riječ o načinu suđenja, nećemo samo tek tako doći, nego ćemo biti ogoljeni pred njime. Kao što je Pavao rekao u 1. Korinćanima 4,5, Gospodin „će iznijeti na vidjelo što je sakriveno u tami i razotkriti nakane srdaca“. Murray Harris točno govori da „nije puko pojavljivanje ili samootkrivanje, nego, što je važnije,

božanska provjera i razotkrivanje, onaj nužni predgovor primanju adekvatne naknade“.¹¹

Nije li otrežnjavajuće pomisliti da će svaka nasumična misao, svaki pravedni impuls, svaka tajna molitva, skriveno djelo, davno zaboravljeni grijeh ili čin milosrđa biti izneseni na otvoreno da ih vidimo i da Gospodin presudi o njima? Sve to, napomenuto nam je, bez „osude onima koji su u Kristu Isusu“ (Rim 8,1).

Većina kršćana danas poznaje izraz koji se koristi u 2. Korinćanima 5,10 i prevodi se kao „sudište“ (*bema*). Korištenje ove riječi „bilo bi osobito evokativno za Pavla i Korinćane, jer je četiri godine ranije Pavao stajao pred Galionovim sudom u Korintu (52. godine po Kristu), kad je prokonzul odbacio optužbe da je Pavao prekršio rimski zakon (Dj 18,12–17). Arheolozi su otkrili gdje je korintska *bema*, koja stoji na južnoj strani skupštine.¹²

Sam Krist je sudac, u skladu s onime što čitamo u Ivanu 5,22, gdje je izjavio: „Otac doista ne sudi nikomu: sav je sud predao Sinu.“ Mjerilo suda je „da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo“. Spominjanje „tijela“ upućuje na to da će se sud baviti onime što činimo u ovom životu, a ne onime što se može ili ne mora dogoditi za vrijeme samog međurazdoblja. Primit ćemo od Gospodina „što smo zaradili“.

Drugim riječima i ponešto doslovnije, sudit će nam se „u skladu s“, a možda i „prema mjeri“ počinjenih djela. Sama djela bit će okarakterizirana ili kao dobra (ona koja su Kristu ugodna, kao u 2. Kor 5,9) ili „loša“ (ona koja mu nisu ugodna).

Na koncu, ne govori se izričito kakav će biti ishod tog suda, ali svakako se daje naslutiti. Svatko će „primiti“ ono što je svojim djelima zasluzio. Svakako će biti nagrade, odnosno naknade. Pavao govori nešto konkretnije o tome u 1. Korinćanima 3,14–15. Ondje Pavao piše: „Ostane li djelo, primit će plaću onaj tko ga je nazidao. Izgori li čije djelo, taj će štetovati; ipak, on će se sam spasiti, ali kao kroz oganj.“ Nagrada nije definirana, ali vjerojatno je da će pretrpljeni gubitak biti uskraćivanje nagrade koja bi inače bila dodijeljena za poslušnost.

Isus spominje veliku nagradu u nebu, ali ne ide u detalje (Mt 5,12). U prispodobi o talentima (Mt 25; vidi Lk 19,12–27) Isus aludira na neku vrst autoriteta, odnosno vladavine, ali nad kime ili čime? Pavao govori da će svatko, „učini li što dobro, za to dobiti plaću od Gospodina“ (Ef 6,8). Prema riječima iz 1. Korinćanima 4,5, poslije suda će „svatko primiti pohvalu od Boga“. I Rimljanim 8,17–18 i 2. Korinćanima 4,17 govore o slavi rezerviranoj za svete u nebu.

Naravno, treba uzeti u obzir i brojna obećanja iz sedam pisama crkvama u Otkrivenju 2–3, premda je teško znati odnose li se na sadašnje doba, na međurazdoblje ili samo na doba nakon drugog dolaska, te hoće li se ispuniti u raznim stupnjevima ovisno o službi i poslušnosti ili će se ravnomjerno rasporediti među Božjom djecom (vidi Otk 2,7. 10. 17. 23; 3,5. 12. 21; razmotri i Mt 18,4; 19,29; Lk 14,11; Jak 1,12).

Priličilo bi zaključiti s dvije završne primjedbe. Prvo, naša djela ne određuju naše spasenje, nego ga demonstriraju. Ona nisu temelj našeg statusa pred Bogom, nego njegov plod; plod statusa koji smo već stekli samo po vjeri u Krista. Vidljivi dokazi nevidljive vjere jesu dobra djela koja će se razotkriti pred Kristovim sudištem.

Dруго, ne smijemo se plašiti da će razotkrivanje i prosuđivanje naših djela pokvariti blaženost neba žaljenjem i kajanjem. Ako bi i bilo žalosnih suza zbog potraćenih prilika ili suza srama zbog počinjenih grijeha, Gospodin će ih obrisati (Otk 20,4a). Neizreciva radost milosti koja opršta progutat će svu tugu, a Kristova ljepota zasljevit će nas za sve drugo osim veličanstva njegove osobe i svega što je, po milosti, učinio za nas.

PAKAO I VJEĆNA KAZNA

Možda najslikovitiji opis pakla i vječne kazne nalazimo u Otkrivenju 14. Ondje čitamo:

Za njima eto i trećeg anđela koji vikaše iza glasa: „Tko god se klanja Zvijeri i kipu njezinu te primi žig na čelo ili ruku,

pit će vino gnjeva Božjega, nerazvodnjeno, natočeno već u časi srdžbe njegove! I bit će udaren na muke u ognju i sumporu svetim andelima naočigled i naočigled Jaganjcu. Dim muke njihove suklja u vijeke vjekova. Ni danju ni noću nemaju počinka oni koji se klanjaju Zvijeri i kipu njezinu i tko god primi žig s imenom njezinim.“ (s. 9–11)

Ovo je pitanje postalo evanđeoskim bojištem. Je li mučenje izgubljenih svjesno iskustvo koje nikad ne završava? Ili je kazna neki vid istrjebljenja gdje nakon određenog razdoblja patnje u savršenoj razmjeri s počinjenim grijesima, duša prestaje postojati? Upućuje li sukljajući dim njihove muke na beskonačno i svjesno iskustvo patnje? Ili se pak odnosi na dugotrajne, nepovratne posljedice njihove kazne u kojoj će biti uništeni? Oni koji zagovaraju ovo drugo stajalište tvrde da neće biti mira od mučenja ni dan ni noć, koliko god dugo ono trajalo ili se nastavljalo. Međutim, hoće li mučenje trajati vječno, ili zauvijek, ili pak neće, mora se odlučiti na temelju nečega drugoga.¹³

Premda nemamo prostora za razrađivanje argumenata s obiju strana debate, dovoljno je reći da u našoj Vjeroispovijesti postoji dovoljno biblijskih dokaza koji podupiru gledište o svjesnoj vječnoj kazni. Primjerice, imajmo na umu da se skupina riječi kojoj pripadaju riječ „uništiti“ i njezini sinonimi koristi na razne načine, od kojih neki ne iziskuju, pa niti ne podrazumijevaju prestanak postojanja. Njezina uporaba indicira da do uništenja može doći bez okončanja postojanja. Čak prije nego što zaključimo da pakleni „oganj“ proždire i potpuno „uništava“ ono što zahvati ne ostavljujući ništa za sobom, moramo priznati da je u pitanju metafora te stoga ne inzistirati na dokazivanju tvrdnji o trajanju pakla koje ove riječi nisu ni kanile iznositi.

Pakao se u Novom zavjetu opisuje kao potpuna tama i kao ognjeno jezero. Kako ova dva opisa mogu koegzistirati ako su strogo doslovni? Stoga moramo biti oprezni kad donosimo krute doktrinarne zaključke o tome što bi „funkcija“ vatre u paklu trebala

biti. Ipak, ne možemo a da se ne zapitamo o riječima u Mateju 18,8, gdje čitamo o onima koji su bačeni u vječni oganj. Kao što Carson govori: „Svakako možemo pitati zašto bi pakleni oganj gorio zauvijek i zašto crvi ne bi umirali [razmotri Mk 9,47–48] ako se njihova svrha ispunila“.¹⁴

Isto tako treba napomenuti da je jednako mnogo tekstova gdje riječ *aiōn*, koja se često prevodi kao „doba“, znači „vječno“, koliko i onih gdje se ista riječ odnosi na ograničenije razdoblje. Ovaj argument ne donosi prevagu nijednoj strani rasprave. Stoga moramo paziti da ne bismo iznosili emocionalne argumente o onome što mi, konačna ljudska bića, smatramo pravednom kaznom za mnoštvo naših grijeha. Carson s pravom pita određuje li težinu našeg grijeha naš vlastiti status „ili stupanj našeg prijestupa protiv suverenog, transcendentnog Boga“.¹⁵ Suštinska činjenica, uočava Piper, „jest da stupanj krivnje ne proistječe iz toga koliko dugo vrijedamo dostojanstvo, nego koliko je veliko dostojanstvo koje smo uvrijedili“.¹⁶ Naš grijeh zavrjeđuje beskonačnu kaznu zbog beskonačne slave onoga protiv koga su počinjeni.

Sugerirati, kao što neki čine, da vječna patnja znači da Bog nije ostvario savršenu pobjedu nad grijehom i zlom znači ne razumjeti da bi jedino nekažnjavanje grijeha upućivalo na manjak pravednosti i poražavanje Božjeg nauma. Trajno postojanje pakla i onih koji se u njemu nalaze zapravo bi odražavalo slavu Božje svetosti i njegovo pravedno protivljenje zlu, a ne kozmološki dualizam.

Možda je pomisao o beskonačnom kažnjavanju manje uvredljiva kad razmislimo o beskonačnom počinjenju grijeha. Ako oni koji su u paklu nikad ne prestanu grijesiti, zašto bi ikad prestali patiti?¹⁷ Ako kažemo da će ljudi potpuno okajati svoje grijeha u paklu i u jednom će trenutku prestati činiti grijeh, zašto onda ne mogu ući u nebo (čime bi se pakao pretvorio u čistilište)? Ako njihovi grijesi nisu potpuno okajani u paklu, na temelju čega bi pravednost dopustila da budu uništeni?

Na koncu, moramo objasniti riječi iz Mateja 25,46 i Otkrivenja 20,10–15. Što god mislili o identitetu zvijeri i lažnog proroka, nijedan evandeoski vjernik neće zanijekati da je Sotona biće koje razmišlja i doživljava osjećaje i podražaje. Dakle, postoji barem jedna takva „osoba“ koja će očito trpjeti svjesnu vječnu kaznu. „Možda nećemo imati toliko suosjećanja prema njemu kao prema drugim ljudskim bićima, i možda ćemo veselo ustrajati da je on više zao od bilo kojeg ljudskog bića, ali čak i tada je teško vidjeti kako argumenti koji se koriste protiv koncepta vječne svjesne kazne grešnih ljudskih bića mogu biti išta manje dosljedni kad je riječ o đavlu.“¹⁸

NEBO NA ZEMLJI

Kršćaninova eshatološka nada neizbjježno je zemaljske naravi. Božji konačni cilj u otkupljenju njegovog naroda oduvijek je obuhvaćao obnovu prirodnog stvorenja. Kao što smo već rekli, „Božje kraljevstvo“ primarno se odnosi na Božju vladavinu i vlast nad njegovim narodom. Dakle, vjerovati i prihvatići kraljevstvo znači podložiti se bremenu Božje suverenosti.

S druge strane, Božja vladavina očituje se i ostvaruje u konkretnoj povijesnoj i zemaljskoj domeni. Dakle, ne možemo suvislo govoriti o Božjem kraljevstvu, a da ne govorimo o obećanju o zemlji koja je isprva dana patrijarsima.¹⁹

Neki tvrde da je svrha zemlje bila slikovita: proročki prikaz nebeskog, odnosno duhovnog blagoslova koji će ispuniti sada po crkvi, ili će se ispuniti u budućem dobu. Zemaljski Kanaan, dakle, nije bio namijenjen da ga se posjeduje kao vječnu baštinu, nego je trebao služiti kao primjer budućeg blagoslova, koji je nebeske i duhovne naravi.

Međutim, kao što nam Ladd dobro napominje, „biblijski koncept otkupljenja oduvijek je obuhvaćao i zemlju“.²⁰ Mnogi evandeoski vjernici zamišljaju ispunjenje zemaljske dimenzije Božjeg obećanja o kraljevstvu u tisućgodišnjem razdoblju prijelazne vladavine koja ima uslijediti nakon Kristovog drugog dolaska, a prije uspostave vječnog doba (Otk 20,1–10). Ovo milenijsko

razdoblje služit će kao vrijeme i mjesto (barem isprva) gdje će se ispuniti starozavjetna obećanja o Božjoj zemaljskoj vladavini nad njegovim narodom.

Tako bi se Kristovo kraljevstvo moglo očitovati i u povijesti, kao svjedočanstvo o njegovu konačnom trijumfu nad silama grijeha i tame. Drugi vjeruju da će se starozavjetno proročko obećanje o Božjoj vladavini nad njegovim narodom u zemlji ispuniti na novoj zemlji, koja će uvesti vječno doba. Prema tom stajalištu, starozavjetno obećanje o mesijanskoj vladavini nad Božjim narodom u zemlji mora se ispuniti doslovno. Pa ipak, neće se ispuniti na sadašnjoj, neotkupljenoj zemlji, nego na novoj zemlji o kojoj govori Otkrivenje 21–22.

Glavni starozavjetni tekst koji govori o novim nebesima i novoj zemlji nalazi se u Izajiji 65,17–25 (vidi i 66,22). Važno je napomenuti da ovaj tekst predstavlja problem za svako eshatološko stajalište, bilo ono premilenijalno, postmilenijalno ili amilenijalno. Problem na koji nailazimo nalazi se u 20. i 23. stihu. Ondje čitamo o novim nebesima i novoj Zemlji. „Više neće biti novorodenčeta koje živi malo dana ni starca koji ne bi godina svojih navršio: najmlađi će umrijet’ kao stogodišnjak, a tko ne doživi stotinu godina prokletim će se smatrati“ (s. 20). U 23. stihu se nagovještava da će u to vrijeme ljudi rađati djecu. Ako Izajija govori o uvjetima koji će vladati u vječnosti, a njegovo spominjanje novih nebesa i nove zemlje ukazuje na to, tada svi kršćani, a ne samo oni koji se drže određenog eshatološkog pogleda, moraju objasniti ovo eshatološki nesavršeno iskustvo Božjeg naroda.

Možda ćemo se lakše pozabaviti ovim problemom ako obratimo pozornost na jedan od mogućih načina tumačenja proročke literature:

Proročtvu se uglavnom izriče na način na koji ga osoba kojoj je ono dano može, s obzirom na svoje ograničeno razumijevanje, shvatiti. To znači da je proročko izražavanje uvjetovano povjesnim i kulturnim kontekstom u kojem se prorok i narod nalaze... [Stoga] se na buduće kraljevstvo

gleda kao na produžetak i glorifikaciju teokracije, čiji najuvrježeniji prikaz vidimo u njezinom stanju u vladavini Davida i Salomona. Stoga se perspektiva za budućnost prikazuje u kontekstu idealne prošlosti, na način koji je prorokovim suvremenicima jednako poznat i ugodan. Ova pojava naziva se „rekapitulacijskom eshatologijom“, što znači da se budućnost prikazuje kao rekapitulacija, odnosno ponavljanje pređašnje slave kraljevstva.²¹

Garlington hoće reći da starozavjetni pisci mogu povremeno govoriti o budućnosti služeći se situacijama, ilustracijama i konceptima posuđenima iz društvenog i kulturnog svijeta s kojim su oni i njihovi suvremenici upoznati. Budući da prorok ne može u potpunosti pojmiti kako će se njegove riječi ispuniti u dalekoj budućnosti i u potpuno drugačijem svijetu koji će se transformirati uslijed Kristovog dolaska, on zaodijeva Božje eshatološke nakane, pa tako i slavu novog neba i nove zemlje, u uvjerenja, strahove i nadanja onih kojima je proroštvo prvotno dano. Dakle, kad proroci govore o budućnosti, mogu se služiti pojmovima i stvarnostima koje postoje u njihovim prošlim i sadašnjim iskustvima, kao što su zemlja, zakon, Jeruzalem, hram, sustav žrtvovanja i svećenstvo.²²

Također valja napomenuti da će ispunjenje takvih proroštava koja su izrečena u kontekstu suvremenih realnosti koje su bile bliske prvotnoj publici često ići dalje i nadići ih. Često postoji element eskalacije ili intenziviranja u ispunjenju određenog obećanja.

Tako je jedan od načina na koji bi izvorni autor ovog proroštva mogao objasniti realističnu buduću slavu novog neba i nove Zemlje publici koja je bila neizbjegno ograničena napretkom objave do tog trenutka, taj da ih prikaže hiperbolično, odnosno kao pretjerani oblik idealne sadašnjice.²³ Možemo samo zamisliti kako je to djelovalo na prvotnu publiku kad je Izaija pisao o dobu gdje će se na čovjeka koji umre sa stotinu godina gledati kao na novorođenče, u dobi kad su odveć poznate porođajne muke stvar davne prošlosti.

Novi zavjet se u velikoj mjeri bavi temom novog neba i nove zemlje kao glavne točke Božje obnove svega što postoji. To se najjasnije vidi najprije u Hebrejima 11, a potom u Otkrivenju 21–22. U Hebrejima čitamo da je Abraham, stigavši u obećanu zemlju, samo boravio ondje poput stranca i prognanika, „kao u tuđini“ (Heb 11,9. 13). Ako se zapitamo kako je moguće da je Abraham primio ovu zemlju kao baštinu, a nije imao vlasničkih prava nad njom, tekst nam brzo nudi odgovor: „jer iščekivaše onaj utemeljeni Grad kojemu je graditelj i tvorac Bog“.

To je grad što ga je Bog za njih pripremio (Heb 11,16), o kojem se ponovno govori u Hebrejima 12,22 kao o „gradu Boga živoga, Jeruzalemu nebeskom“. U 13,14 opet čitamo da „nemamo ovde [odnosno, na sadašnjoj Zemlji] trajna grada, nego onaj budući tražimo“. Ovo se svakako odnosi na nebeski Jeruzalem iz Hebrejima 12,22, grad koji ima temelje (Heb 11,10).

Ovdje je važno Otkrivenje 21,1–2, gdje Ivan piše: „Sveti grad, novi Jeruzalem, vidjeh: silazi s neba od Boga“ (razmotri 21,9–11). Dakle, razlog zbog kojeg je Abraham bio tuđinac i izgnanik u Kanaanu je taj što je gledao na materijalnu zemlju kao na sliku nebeske, potpunije zemlje. Fokus starozavjetnog obećanja o zemlji bio je, dakako, na zemlji, ali na nebeskoj zemlji („domovini“, Heb 11,16) nove Zemlje i na njenoj glavnoj točki: Novom Jeruzalemu.

Zato je i Abraham, kome je kanaanska zemlja prvobitno obećana, očekivao njegovo savršeno i vječno ispunjenje u nebeskom Jeruzalemu. Abraham je baštinik ne samo Kanaana, nego svijeta (Rim 4,13). Zbilja, prema Hebrejima 11,9–10, upravo je to očekivanje trajnog i savršenog blagoslova u nebeskom gradu omogućilo Abrahamu da se strpljivo podloži neugodnostima i razočaranjima tijekom svojeg putovanja u Kanaan.

To se ponovno potvrđuje u Hebrejima 11,13–16. Sami patrijarsi su priznali „da su stranci i pridošlice na zemlji“ (s. 13). Umrli su ne primivši obećanje, nego su ga vidjeli samo izdaleka. Njihova konačna nada nije bila usmjerena na bilo kakvu ovozemaljsku baštinu, nego, kao što čitamo u 16. stihu, čeznuli su „za boljom, to jest nebeskom“.

Uzvišeni život u novim nebesima i novoj zemlji prikazan je još slikovitije u Otkrivenju 21–22. Prostor dopušta tek kraći sažetak slave naše vječne sudbine u Božjoj prisutnosti.

Odnos između sadašnje zemlje i nove zemlje je odnos kontinuiteta i diskontinuiteta, upravo kao između naših sadašnjih, propadljivih tijela i naših budućih, nepropadljivih, proslavljenih tijela. U nebu ćemo biti iste, premda preobražene, osobe kakve smo i sada. Ipak, čitamo da će i nebo i zemlja također biti „novi“ (*kainos*), što je riječ koja uglavnom opisuje novinu kvalitete, a ne vremena.

Jedan element diskontinuiteta je odsustvo mora u novom stvorenju, koje se uglavnom smatralo simbolom zla, kaosa i sila protivnih Božjem kraljevstvu, s kojima se Jahve mora boriti (vidi Job 26,7–13; Iz 17,12.13; 51,9–10; 27,1; 57,20; Jer 46,7–12; Otk 17,8; 21,1). Kao što je Ladd napomenuo, u davnoj prošlosti more je „predstavljalo područje tame, misterioznosti, prijetvornosti“ (razmotri Ps 107,25–28; Ez 28,8; Dn 7,3 i dalje).²⁴ Ivan nam tako želi poručiti će sva takva zla, propadljivost, nevjera i tama biti prognani iz novoga stvorenja.

Punina Božje prisutnosti u njegovom narodu nužno iziskuje progon svakog i svih oblika patnje povezanih sa starim stvorenjem. Razorne posljedice grijeha zauvijek će nestati (Otk 21,3–4). Neće više biti suza što ih donose žalost, bol i moralna propast (kao ispunjenje Iz 25,8). Nema više smrti, jer će grijeh, koji je njezin izvor, biti zbrisana. Neće više biti tugovanja, plača ni boli. Sva takva iskustva povezana su s „prvim stvarima“ koje su sada „prošle“.

Čitamo da će Novi Jeruzalem biti „sav u slavi Božjoj“ (Otk 21,11). Dok je u Starom zavjetu materijalni hram bio mjesto prebivanja i očitovanja Božje slave, u novom će stvorenju Božja prisutnost prebivati u njegovu narodu i s njim. Odsustvo „noći“ (Otk 21,25b) upućuje na neometan pristup Božjoj blještavoj prisutnosti, kao činjenici da više neće biti tame koja bi zasjenila sjaj božanskog veličanstva. Zbilja, kao što Otkrivenje 22,5 nagovještava, odsutnost tame posljedica je stalnog osvjetljenja koje dolazi od samoga Boga.

U Otkrivenju 22,1 nalazimo prvi u nizu primjera gdje Ivan povezuje kraj povijesti s njezinim početkom. U ispunjenju nalazimo karakteristike koje odlikuju početke vremena. To ne znači da je svršetak samo obrnuti oblik početka, „ali okolnosti vezane uz početak smatraju se proročkim pogledom na Božje nakane s poviješću. Međutim, posljednje će stvari u svakom pogledu neizmјerno nadilaziti one prve, kao što vidimo u ovom ulomku.“²⁵ Ako Postanak 3 iznosi priču o izgubljenom raju, Otkrivenje 22 govori o povraćenom raju. Nebo (na zemlji) tek je slavno ispunjenje Božjeg prvotnog nauma s Edenskim vrtom.

Što ćemo raditi u nebu? Služit ćemo Bogu (Otk 22,3). Vidjet ćemo Boga (s. 4a; vidi Iz 33,20; Mt 5,8; Iv 17,24; 1. Tim 6,16; 1. Iv 3,1–3). Uživat ćemo u dubinama bliskosti s njime (Otk 22,4b). Bit ćemo zadivljeni njegovom prisutnošću (s. 5a; razmotri Br 6,24–26). Vladat ćemo za vijeke vjekova (Otk 22,5b).

ZAKLJUČAK

Ono što kršćani tradicionalno nazivaju nebom zapravo je, kako smo vidjeli, vječni život na novoj zemlji u Božjoj prisutnosti. Ondje će, kako je objašnjeno u našoj Vjeroispovijesti, „Bog biti sve u svemu i njegov narod bit će oduševljen blizinom njegove nedokućive svetosti, i sve će biti na hvalu njegove slavne milosti“. Ima li boljeg završetka od riječi Jonathana Edwardsa:

Ako iz Pisma možemo dozнати išta o nebeskom stanju, onda vidimo da su ljubav i radost svetaca ondje neizmјerno veliki i snažni, i srce ispunjavaju najsnažnijim i najživljim osjećajima neizrecive slatkoće, silno ih pokrećući, oživljujući i okupirajući, čineći da izgledaju poput jezička vatre. A ako takva ljubav i radost nisu privrženost, tada je „privrženost“ beskorisna u jeziku. Bi li itko rekao da sveti u nebu, kad promatraju lice svojeg Oca i slavu svojeg Otkupitelja te razmišljaju o njegovim predivnim djelima, osobito o tome kako je položio svoj život za njih, nisu ganuti i tronuta srca zbog svega što promatraju i o čemu promišljaju?²⁶

-
- 1 Wright, N. T. 1996. *Jesus and the Victory of God*. Fortress Press, Minneapolis, str. 204.
  - 2 Isto, str. 223.
  - 3 Ladd, George Eldon. 1974. *The Presence of the Future*. Eerdmans, Grand Rapids, str. 139.
  - 4 Isto, str. 151.
  - 5 Isto, str. 165.
  - 6 Isto, str. 227–29.
  - 7 Ladd, George Eldon. 1952. *Crucial Questions about the Kingdom of God*. Eerdmans, Grand Rapids, str. 131–32.
  - 8 Dva su razloga za ovo. Prvo, „zdanje“, odnosno „kuća“ u stihu 1b u paralelnom je odnosu s „domom“ u stihu 1a. Budući da se ovaj drugi odnosi na naše zemaljsko, neproslavljeni tijelo, čini se razumnim zaključiti da se prvi pojam odnosi na naše nebesko, proslavljeni tijelo. Drugo, opis u 1b („dom nerukotvoren“, „vječan“ i „na nebesima“) prikladniji je za proslavljeni tijelo (vidi osobito 1. Kor 15,35–49). Pavao hoće reći da je naše nebesko utjelovljenje neuništivo, nepodložno truljenju, propadanju i raspadanju.
  - 9 Hughes, Philip Edgcumbe. 1973. *Paul's Second Epistle to the Corinthians*. Eerdmans, Grand Rapids, str. 174.
  - 10 Harris, Murray. 2005. *The Second Epistle to the Corinthians*. Eerdmans, Grand Rapids, str. 406.
  - 11 Isto, str. 405.
  - 12 Isto, str. 406.
  - 13 Kratku, ali vrlo korisnu razradu ovog pitanja pružio je Carson, D. A. 1996. *The Gagging of God*. Zondervan, Grand Rapids, str. 515–36.
  - 14 Isto, str. 525.
  - 15 Isto, str. 534.
  - 16 Piper, John. 2003. *Let the Nations Be Glad! The Supremacy of God in Missions*. 2. uređeno i prošireno izdanje. Baker Academic, Grand Rapids, str. 122.
  - 17 Vidi Otk 22,10–11. U kasnijem tekstu Carson (1996, 533) komentira: „Ako sveti i pravednici nastave biti sveti i pravedni u iščekivanju savršene svetosti i pravednosti u kojima će živjeti i djelovati cijelu vječnost, ne bismo li onda trebali zaključiti i da će zlobnici nastaviti sa svojom zlobom u iščekivanju zlobe u kojoj će živjeti i djelovati kroz cijelu vječnost?“ (naglasak u izvorniku).

- 18 Isto, str. 527.
- 19 Vidi obećanje dano Abrahamu (Post 12,1–3; 13,14–17; 15,7; 17,8), a zatim ono dano Izaku (Post 26,1–5), Jakovu (Post 28,13–14; 35,12) i Mojsiju (Izl 6,4.8; 13,5–11; 32,13; 33,1; Br 10,29; razmotri Br 11,12; 14,23; 32,11; Pnz 12,8–11).
- 20 Ladd 1974, 59. Za istu problematiku vidi osobito Mt 5,5 i Otk 5,10.
- 21 Garlington, Donald. 1997. „Reigning with Christ: Revelation 20:1–6 and the Question of the Millennium“, u *Reformation and Revival Journal* 6/2: 61; naglasak u izvorniku.
- 22 To je ono što tvrdi Wright, Christopher. 1992. „A Christian Approach to Old Testament Prophecy Concerning Israel“ u *Jerusalem Past and Present in the Purposes of God*. Uredio Walker, P. W. L. Cambridge University Press, Cambridge.
- 23 G. K. Beale s pravom napominje da „napredak objave razotkriva uvećano značenje ranijih biblijskih tekstova, a kasniji biblijski pisci dalje tumače prethodne kanonske spise na način koji obogaćuje starije tekstove. Ova kasnija tumačenja mogu formulirati značenja kojih raniji autori nisu nužno bili svjesni, ali ona se neće suprotstavljati izvornoj organskoj nakani, premda je mogu nadilaziti. To znači da su izvorna značenja bogatog sadržaja i da izvorni nisu bili potpuno svjesni (onako kako je Bog svjestan) punog dosega tog sadržaja. U tom pogledu ispunjenje često upotpunjuje proroštvo s pojedinostima kojih čak ni sam prorok nije bio potpuno svjestan“ (2004. *The Temple and the Church's Mission: A Biblical Theology of the Dwelling Place of God*. InterVarsity, Downers Grove, str. 381).
- 24 Ladd, George Eldon. 1972. *A Commentary on the Revelation of John*. Eerdmans, Grand Rapids, str. 276.
- 25 Beasley-Murray, G. R. 1974. *The Book of Revelation*. Attic Press, Greenwood, str. 330.
- 26 Edwards, Jonathan. 1969. *Religious Affections, The Works of Jonathan Edwards*. Uredio Smith, John E. Yale University Press, New Haven, 2:114.

UDRUŽENJE THE GOSPEL COALITION

Udruženje The Gospel Coalition je savez evanđeoskih crkava kojima je osnovni cilj obnoviti našu vjeru u evanđelje Isusa Krista, reformirati naše misijske prakse i u potpunosti ih uskladiti sa Svetim pismom. Počeli smo se duboko zabrinjavati zbog nekih pokreta u tradicionalnom evanđeoskom kršćanstvu koji kao da su počeli umanjivati crkveni život i udaljavati nas od naših povijesnih vjerovanja i praksi. S jedne strane nas zabrinjava idolopoklonstvo u vidu osobnog konzumerizma i politizacije vjere. S druge strane, uznenireni smo zbog neometanog prihvaćanja teološkog i moralnog relativizma.

Ovi su pokreti doveli do napuštanja biblijskih istina i zapanjivanja transformiranog života što ga naša povijesna vjera propisuje. Nismo samo čuli za ove utjecaje, nego smo vidjeli i njihove posljedice. Odlučili smo da ćemo revitalizirati crkve novom nadom i poticajnom radošću temeljenima na obećanjima koja smo primili samo po milosti, vjerom u samoga Krista.

Vjerujemo da u mnogim evanđeoskim crkvama postoji duboko i opsežno slaganje oko evanđeoskih istina. Međutim, često imamo priliku vidjeti kako proslavljanje našeg zajedništva s Kristom ustupa mjesto staroj privučenosti moći i novcu, ili pak redovničkim povlačenjem u obrede, liturgije i sakramente. Stvari koje zamjenjuju evanđelje nikad neće poticati misijsku vjeru koja je utemeljena u trajnim istinama koje se ispoljavaju u smjelom učeništvu spremnom da izdrži sve kušnje poziva u Kraljevstvo i požrtvovnosti. Želimo napredovati Kraljevim putom, uvijek nastojati zagovarati evanđelje, ohrabrivati i educirati, kako bi

sadašnji, ali i sljedeći naraštaj crkvenih vođa bio kvalitetnije osposobljen za vođenje svojih službi na temelju načela i praksi koje će proslavljati Spasitelja i donositi dobro onima za koje je on prolio svoju krv.

Želimo pokrenuti ujedinjeni napor među svim narodima — napor koji će žarko željeti proslaviti Krista i umnožiti njegove učenike, pridružujući se istinskom udruženju za Isusa. Takva biblijski utemeljena i ujedinjena misija jedina je održiva budućnost za crkvu. Ova činjenica nagoni nas da stojimo uz one koji su potaknuti uvjerenjem da je Božje milosrđe u Isusu Kristu naša jedina nada za vječno spasenje. Želimo pronositi evanđelje jasno, sa srcem, hrabro i radosno, veselo se u duši zблиžavajući s ostalim vjernicima neovisno o denominacijskim, etničkim ili klasnim podjelama.

Želja nam je služiti crkvi koju volimo tako što ćemo pozvati svu našu braću i sestre da nam se priključe u nastojanjima da obnovimo suvremenu crkvu Kristovim drevnim evanđeljem, kako bismo istinski govorili i živjeli za njega na način koji će naše doba pravilno shvatiti. Kanimo postići ovo uobičajenim sredstvima Božje milosti: molitvom, službom Riječi, krštenjem i Gospodnjom večerom i zajedništvom svetih.

Želimo surađivati sa svakime tko, uz to što će prihvatiti vjeroispovijed i viziju koji su ovdje izneseni, žele da Krist bude gospodar cijelog njihovog života s nepokolebljivom nadom da je Sveti Duh moćan transformirati pojedince, društvene zajednice i kulture.

Sve što je Bog već postigao životom, smrću i uskrsnućem svojeg Sina temelj je onoga što Pismo tvrdi da će Bog učiniti u budućnosti, pri ispunjenju. Kršćanska nada nije pusto hvatanje za slamku nesigurne sutrašnjice, nego sigurno isčekivanje ukorijenjeno u stvarnosti onoga što se odigralo prije 2000 godina. Učinkovitost i konačnost Kristovog otkupiteljskog djela, uz njegovo uskrsnuće i uzvišenje na poziciju Gospodina s desne strane Ocu, jedino je opravdanje za to što svi kršćani isčekuju Kristov povratak i potpuno ispunjenje Božjih vječnih nauma u novom nebu i novoj zemlji.

— ulomak iz knjižice

Ove kratke knjige udruženja The Gospel Coalition uredili su D. A. Carson i Timothy Keller, a cilj im je pružiti promišljena objašnjenja vjeroispovijedi naše službe. Udruženje The Gospel Coalition je evanđeoski pokret posvećen Kristovom evanđelju i biblijski utemeljenoj reformaciji praksi služenja.

Sam Storms

glavni je pastor crkve Bridgeway Church u Oklahoma Cityju. Nakon što je prestao predavati teologiju na učilištu Wheaton College, osnovao je organizaciju Enjoying God Ministries kako bi pružio biblijske i teološke resurse Kristovom Tijelu. Autor je nekoliko knjiga, među kojima i Chosen for Life.

